

ZGODNJA DANICA. KATOLISK CERKVEN LIST.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 4 gl. 20 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za četert leta 1 gl. 20 kr.
V tiskarnici sprejemana za celo leto 3 gl. 60 kr., za pol leta 1 gl. 80 kr., za 1/2 leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide „Danica“ dan poprej.

Tečaj XLV.

V Ljubljani, 15. mal. travna. 1892.

List 16.

Veliki petek.

Dan bridkosti, prečastiti,
Večne slave po preliti
Kervi Izveličarja!
Iz ljubezni za ovčice,
Za njih grehe, vse krivice
On, pastir, zaklat' se dá.

Z bridko smertjo dans premaga
On na križnem lesu vraga,
Duš ovčic sovražnika,
Njega zmaga on na lesu,
Ki je zmotil na drevesu
Bil človeka pervega.

Kakor David iz potoka
Kdaj, da Góljata opoka,
Kamnov pet je v strah mu vzel;
Tako Jezusove rane
Bramba so za nas kristjane;
Ž njimi on nas je otél.

V grozno se podal terpljenje,
Da bi rešil nam življenje,
On, nebeški pelikán;
Kar je prvi greh zapravil,
Nam je Jezus s tem popravil:
Bil za nas je darovan.

Dolžno pismo hudobije
Dans na križni les pribije,
Kjer je on sam razprostert;
Z vodjem teme se boruje,
Duše drago odkupljuje,
Da jim prizanese smert.

Kelh prepolen je terpljenja
On izpil brez zadolženja,
Ker nam pôrok je postal;
Večno bi se pogubili,
Ko ne bi bil Jezus mili
S kervijo nas sam opral.

Češčen križ, prestol kraljevi!
Kjer sam Bog v največji reví
Odkupuje dolg svetá;
S kervijo vse poplačuje,
Kar stvar Stvarniku dolžuje,
S ceno ne srebra, zlatá.

Iz ljubezni vmerje Večni. —
Mi pa grešniki nesrečni
Malo maramo za tó:
Le v posvetnost zakopani,
Mnogim grehom strastno vdani,
Nehvaležni smo strašno.

Kdaj se bomo otajali,
Bridke solze prelivali,
Premagali grešno slast?
Naj bi Božjega nam Sina
K sercu šla vsa bolečina,
K' jo terpi za našo strast!

V sercih svojo vžgi ljubezen,
Greha zdravi v nas bolezen
Duš, premili naš Zdravnik!
Naj bi zdaj objokovali
Greh, pokoro vsi dostali,
Preden prideš — naš Sodnik!

Jezus, naš pastir premili,
Daj, da v Kervi tvoji vmili
Mnoge naše bi dolgó!
Daj, se vedno te deržati,
Tebi v dar le darovati,
Djanja, misli in želje!

Naše upanje na svetu,
Srednik naš zdaj pri Očetu,
Ki na desni mu sediš,
Rane svoje Njemu kaži,
Jezo Božjo potolaži,
Da nas večno ne zgubiš!

Božje Jagnje umorjeno,
Bodi vekomaj češćeno

Z božje slavo in močjó!
 Kar živi le in se giblje,
 Naj kolena pripogiblje,
 Mòli zemlja ga, nebó!

A. V.

Stara Božja pot Marije Device v nebo vzete

na Dobrovi pri Ljubljani.

Spisal Anton Lesjak, dobrovski kapelan.

Predgovor.

Lepa in rodovitna je fara Dobrovska. Dragocenjen biser pa se sme po pravici imenovati njena starodavna božjepotna cerkev Matere Božje v nebo vzete. Ko sem na Dobrovo prišel in čul, kako starodavna da je božja pot na Dobrovi in kako mnogoštevilno da je bila obiskovana že v davni preteklosti, so se mi vnele želje o zgodovini te božje poti kaj več poizvedeti. V ta namen sem jel preiskovati razne tiskane in pisane vire. Zanimanje mi je raslo od dne do dne. Oziral sem se pri tem na vso faro v njeni preteklosti in njeni sedanjosti. Tako mi je naraslo dokaj zgodovinskega gradiva, kar se bode obelodanilo v posebni knjižici kot „Zgodovina dobrovske fare.“

Ker bode pa to delce bolj obširno, se mi je zdelo potrebno, da sestavim še posebej nekatere verstice zadevajoče edino le božjo pot. Tako si jo more vsak častilec Marijin omisliti ter jo kot mali spominek na milostni kraj vzeti na svoj dom ali jo podeliti prijateljem in znancem.

Kedo ne vé, da posebnost kraja veliko vpliva na serce človeško? Gotovo bode častilec Marijin v molitvi še bolj zbran, serce njegovo svetih čutil še bolj prešinjeno, če mu je znana zgodovina sv. kraja, na katerem se nahaja. Če pomisli na neštevilno množico pobožnih romarjev, ki so na svetem kraju pri nebeški Kraljici iskali tolažbe in pomoči: če se spomni na tolike milosti, katere je Marija ondi svojim častilcem podelila, ali se ne bode v njem vera vterdila, upanje pomnožilo in serce k sveti ljubezni se vnemalo?

Pa glej! pobožni romar in častilec Marijin, ko si jo morebiti že prišel počastit na Dobrovo, kraj na katerem tu stojiš je častitljiv in slaven že radi svoje visoke starosti. Na tem kraju se Mariji že — čuj! — nad devet sto let slava prepeva. Je pa ta kraj tudi slaven in častitljiv zaradi obilnih milosti, ki so jih verniki na priprošnjo Marije Device v nebo vzete tukaj prejeli. Ne pretiravam, če rečem, da je dobrovska božja pot — najstarejša božja pot, ali saj med naj starejšimi božjimi potimi v deželi. To nam bodo pokazale naslednje verstice.

Naj Ti podam v kratkih potezah natančnejšo sliko te slavne in priljubljene božje poti v njeni preteklosti in njeni sedanjosti.

Da bi pač tudi ta borni spisec pripomogel k veči časti in slavi Božji ter njegove deviške matere Marije, pa k zveličanju pobožnih romarjev, iz serca želi

pisatelj.

Dobrova v praznik oznanjenja M. Device, dne 25. sušca 1892.

O b s e g.

Predgovor

I. Del.

§ 1. Kaj nam pripovedujejo ustna izročila in zgodovinopisci o začetku te božje poti.

§ 2. Krog leta 1231 pozidajo prvo večo cerkev, katero poderó l. 1713 in sedanjo zidajo na njeno mesto l. 1716. Na Dobrovi se vstanovi samostojna fara l. 1723.

§ 3. Kako je bilo z božjo potjo na Dobrovi pred vstanovitvijo fare, kako pozneje.

§ 4. Viktor Jernej Zupanec. „Marijin studentec.“ Novi farovž l. 1768. Romarji.

§ 5. Božja pot za nekaj časa uvene, pa se zopet oživi in okrepi.

§ 6. Nekatere lepe pobožne slovesnosti na Dobrovi.

II. Del.

§ 7. Bratovščine in odpustki pri tej cerkvi.

III. Del.

§ 8. Razne na tej božji poti zadobljene čudežne milosti.

Sklep.

Nekatere pesmice pri petih litanijah M. B.

I. Del.

§ 1. Kaj nam pravijo ustna izročila in zgodovinopisci o začetku božje poti na Dobrovi?

Božjepotna cerkev Marije Device v nebo vzete na Dobrovi je od glavnega ljubljanskega mesta oddaljena dobrih pet četrti ure. Okrajna cesta, ki se odcepi od teržaške deržavine ceste pri Viču, Te popelje naravnost na Dobrovo. Prišedšemu izvun Viča se razgerne pred Tabo lepa ravan. To je lepa dobrovska ravan, spodnji del dobrovske fare. Na desni in levi jo omejuje bolj nizko pogorje, v ozadju pa kipé proti nebu mo-gočne pograjske gore. Ob ravni cesti na desno in levo se razprostira rodovitno polje in raščeviti travniki, za spremeneno pa raste tu in tam nekaj košatih dreves, po katerih prepevajo vesele ptice. To naravno krasoto ter prijetnost tega pota na Dobrovo je že večkrat ta in oni opisoval.*) Od

*) Primeri podlistek v „Slovenca“ meseca sept. 1890. l. in Blätter aus Krain 1859 l. str. 167.

vasi Kozarje gredoč kmali ugledaš od daleč na vzvišenem hribčku kakor grajščina mogočno poslopje. To je dobrovski farovž. Cerkve pa ne vidiš preje, kakor da si že prav blizo Dobrove. Umaknjena je nekoliko v ozko dolino, ki se vije proti Horjulu. Poleg tega jo zakriva gorski, gozdni pomol pri Rozorih. Naposled pa ugledaš častljivo dvokupelno svetišče Matere Božje z mogočnim zvonikom. Pri sercu se Ti umili, hitreje in glasneje bije serce, korake pospešiš in na serčno zaželenem kraju si, pri romarski cerkvi Marije Device v nebo vzete na Dobrovi!

Cerkev stoji nekoliko vzvišena nad okrajno cesto, ki pelje v Horjul. Obdajajo jo v ozadju in na spodnji strani stoletne lipe. Nad cerkvijo in pokopališčem se steza rodovitno farovško polje. Nekoliko oddaljeno pa se na zapadni in južni strani ob precej visokih berdih razprostirajo gosti lesovi, v katerih drobne ptičice iz svojih stoterih kljunčkov nebeški Kraljici glasno hvalo prepevajo. Tje doli proti beli Ljubljani pa se Ti odpira širna ravan rodovitega polja in zelenih travnikov. Zares, kako primerno je previdnost božja odbrala ta samotni in tihi kraj, na katerem je blagovolila po priprošnji Marijini deliti posebne milosti revnemu človeštvu! Že stvarstvo božje samo Te vabi k češčenju božjemu, Te kliče k molitvi. Kedo bi ne zaklical veselo z Davidom: „Nebesa pripovedujejo božjo slavo in dela njegovih rok oznanjuje nébes.“ Psl. 18, 1. Potrebno se mi zdi opomniti že sedaj, da je sedanja cerkev že tretje svetišče Marijino na tem kraju in da sedanja cerkev ni bila zidana kot farna, ampak še kot podružnica fare šentvidske, h kateri je do leta 1723 spadala. —

Kedaj je bilo postavljeno na tem kraju prvo svetišče? Prevažno a težko vprašanje.

(Dalje nast.)

Moje spreobrnjenje.

(Dalje.)

Nov strah.

Brezvérec govori sam seboj tako-le: Kak pogum imel sem nekdanj! Bil sem sovražnik duhovščine in dobro poznan v krogih cerkvi sovražnih. In sedaj pisal sem duhovnu ter ga vprašal za svét! Kaj takega učinil nisem še nikdar. Sedaj lahko vidi vsakdo, da sem brezznačajnej in v ternjak. Da, res je, najprvo se borimo proti duhovnom in potlej priznamo sami, da so vendar le potrebni, da ima duhoven čudovito moč do človeškega serca. Če bi ta moj prijatelj ne bil duhoven, bi ga li bil vprašal za svét, kaj naj

počem v svojih dvomih? Gotovo ne! Zatoraj bi morali le-tà nad vse vzvišeni stan častiti in spoštovati, ne pa preganjati, kakor to delamo sedaj. Takó pa vedno in vedno povdarjamo povsoli napredek, v resnici pa živimo v mraku, v gosti temi in se tudi zanjo borimo. O tempora, o mores! Mi smo res mračnjaki

Kakó čudne misli imam danes. Sem li mar storil naopako, da sem se zatekel k prijatelju? — — Skoro gotovo bode tako! Bilo je nespametno! Smejal se bode moji nesreči in mislil slabo o meni, jaz pa bodem v vednih dvomih, kakor morjé, kedar ga zibljejo razburjeni valovi. Da bi le ne delal takó čudnih sklepov, kakor oni pridigar o sv. Avguštinu. Naposled mi bode še svetoval, naj se spreobrnem. Lepa stvar! Moral bi se tudi spovedati. Še lepše! Vera sama ob sebi bi mi še ne bila tako zoperna, samó če bi spovedi ne bilo. Duhovni naj bi odpravili spoved, in bolje bi bilo za vse. Spoved se me takó grébe da rajši prerivam kakorkoli, nego da bi se spovedal.

Jaz naj se spovem! Jaz naj odkrijem svoje skrivnosti kakemu človeku? Br. . . Žalostnejše in težje stvari menda ni na svetu. Kedor jo je iznašel, menda ni imel pojma za svoje koristi. — In vendar so se spovedávali največji možje vsch časov, n. pr. Dante-Alighieri, Torquato Tasso, Galileo Galilej, Napoleon Veliki. Ne vem, kaj bi rekel. Tudi ta je nekaka skrivnost... Toda jaz naj se spovem! — Kaj bi dejali k temu moji prijatelji, če bi me videli klečečega pred duhovnikom? Sam ne vem, kaj naj počnem. Hodim iz sobe v sobo, premetavam se po postelji, in vendar ne dobim mirú. Obnašam se kot filozof in pričakujem, kar se bode zgodilo. Satan menda vendar ni tako čern, kakor ga rišejo... Moj prijatelj, upam, mi bode pokazal v svoji previdnosti pot, na katerem bom našel svoj dušni mir. Naj mi piše karkoli mu je drago, poslušal bom njegov svét in se ravnal po njem. Prijateljstvo, katero me je nekdanj vezalo z njim in spoštovanje katero zasluži, je vzroka dovolj, da ga poslušam.

Brezvérec premišljuje in govori sam seboj.

Današnje jutro čutim se nekoliko bolje. Moj duh je nekoliko bolj miren. Morebiti prijatelj, kteremu sem pisal, ravno sedaj misli na mene in premišljuje, kaj bi mi odgovoril. Napravil mi bode gotovo kako pridigo, ker duhovniki takó ne delajo družega. Vendar, bodisi kakorkoli, rad bi vedel njegovo sodbo zastran mene...

Kaj slišim? Pri bližnji cerkvi zvoní merliču. To noč je nekdo umerl. Kedo neki? Moram iti, da pozvem! Nesreča! Mojega najzvestejšega

prijatelja našli so davi mertvega v postelji. Komaj 25 let star, krepek, zdrav — pa umerl! In takó naglo! Ubožec! Predvčeranjem sem ga še videl na sprehodu in podal mi je roko, takó krepko in ljubeznjivo desnico. Bil je njegov poslednji pozdrav. To je čudno, če ljudje umirajo tako mladi, kaj naj počnemo? Čudna misel mi pretresa srcé. Kaj, če bi bilo po smerti vendar le še življenje, če bi bil v resnici pekel? — Duhovniki so v resnici brez serca: ne dovolj, da nam kalé življenje, mučiti nas hočejo tudi še po smerti. Oh, kaj sem rekel? — Ubožec! Bil je brezverec kakor jaz, hodil je v tiste družbe kot jaz. Če bi bil vsaj nekoliko bolan, bil bi se morebiti spovedal. Kajti čisto kaj družega je živeti, čisto kaj družega umreti. Ubogi prijatelj! Ravno kaj tacega pripetilo bi se bilo lahko tudi meni! In zdaj bi bil v peklú! Jaz, ki takó skerbim zase — moral bi iti v pekel in ondi večno terpeti. To bi mi nikakor ne ugajalo.

Kaj, pekel da je v resnici? Ako nočem zanikati svojega notranjega čuvstva, moram ga priznati, sicer bi izginila na zemlji vsaka ideja kreposti, katera takó zeló krasí možá. In tudi zgodovina nas uči, da je človeštvo vedno in povsodi verovalo na pekel. Saj tudi drugač biti ne more: kajti, ako bi ubijavci, tatovi, ali sicer kosmati in nepoboljšani grešniki prišli v nebesa, morali bi čedni in pravični iz nebes iti, in to bi ne bile več nebesa. In vsi ti dokazi naj bi me ne prepričali, da je za grešnike po smerti pripravljena šiba in kazen. Skoraj bi rekel, da so bili filozofii v tem oziru slepci, sodeči svitlo solnce in druge barve. (Dalje nastí)

† Martin Skubic.

(Gorečemu dušnemu pastirju v spomin.)

„Dajal je praznikom lepoto, krasil svete čase do konca življenja, da se je slavilo ime Gospodovo in na vse zgodaj poviševala čast božja.

Sir. 47. 12.

Te besede modrega Siraha se čitajo na spominskih podobicah, katere so se bile razdelile po skerbi verlih bivših Ribniških kapelanov gg. Matija Mraka in Matija Erzarja lanskega leta med Ribniške farane. Veljale so černo obrobljene podobice in navedene svetopisemske besede na zadnji strani spominu nepozabljivega Ribniškega župnika, dekana in častnega kanonika Martina Skubica, ki je zatísnil oči po kratki bolezni 9. aprila l. 1891, ter bil dva dni pozneje slovesno pokopan na farnem pokopališču v Hrovači. Gorečemu dušnemu pastirju, pravemu očetu svojih faranov, ljubeznivemu prijatelju šolske mladine in blagemu pa usmiljenemu tolažniku revežev posvečene so tudi naslednje verstice, v spomin perve smertne obletnice. Nikakor ne nameravamo podati življenjepisa zaslužnega pokojnika v besede pravem pomenu, marveč

naj bi bile le skromne čertice, sestavljene iz hvaležnosti do nepozabljivega rajnega, pa z namenom, ohraniti v srcih Ribničanov kolikor mogoče dolgo duha in nauke rajnega duhovnega očeta, v Poličanih pa spomin na imenitnega njihovega rojaka.

Vendar pa upam, da bode s pričujočimi čerticami vstreženo tudi vsem blagim čitateljem „Zgodnje Danice,“ katere velik prijatelj je bil rajni do zadnjega vzdihla. Vrednik njen je bil zlasti v zadnjih letih rajnemu Skubicu vdan v odkritoserčnem prijateljstvu. In prav to globoko spoštovanje do rajnega je bilo vsaj deloma tudi vzrok, da je ravno tisti slavil pokojnika v Ribnici s prižnice ob zlati maši 2. avgusta 1889 in mu govoril tudi v slovo v dan pogreba 11. aprila 1891. Upamo torej, da bodo cenjeni „Daníčarji“ brali te čertice prav s tolikim veseljem, s kolikoršnim jih vrednik priobčuje. Čitatelji duhovniki bodo iz njih lahko pobrali zase marsiktero koristno drobtinico; neduhovnim bodo pa lepa dela rajnega Skubica izvabljala spoštovanje in ljubezen do gorečih duhovnikov, vterjevala jih v veri ter krepila terdno vez, ki od nekđaj tesno spaja verno slovensko ljudstvo z gorečimi njihovimi dušnimi pastirji.

* * *
I.

Martin Skubic je bil rojen 9. novembra l. 1814 v Stari Vasi št. 10, po domače pri Skubčevih, fare Poliške pri Šmariji. Stariši so mu bili: oče Jožef Skubic, umerl 24. januarija l. 1842, star 65 let, in mati Uršula, rojena Omahen, umerla v Semiču pri sinu dekanu 28. jan. l. 1860, 70 let stara. Imela sta naj boljše posestvo v celi Poliški fari, namreč celo zemljišče in mlin s peterimi tečajji, ki jima je dajal mnogo zaslužka. Bila sta torej za tamošnje razmere dokaj premožna; ali — kar veliko več veljá — ob enem tudi verna in poštena zakonska, ki nista nikdar pozabila besedi Gospodovih: Iščite najprej kraljestva božjega, in vse to vam bo priverženo. (Math. 6, 33.) Zato pa je bil tudi blagoslov božji očiten v njuni hiši. Zakon njun je bil oblagodarjen z enajsterimi otroci, petimi dečki in šestimi deklicami, od katerih živi sedaj samo še najmlajši sin Anton, ki je bil po smerti očetovi dolgo versto let gospodar na Skubčevem domu. Pred nekaj leti pa je vsled starosti izročil gospodarstvo hčeri in zetu, pri katerih vživa z ženo sadove svojih trudov v mladih letih.

Če prideš, dragi čitatelj dandanes na Polico, zapaziš zraven čedne farne cerkve in dokaj pripravnega farovža tudi lepo, novo šolsko poslopje, katero so si Poličani sezidali pred kakimi desetimi leti. Pred pa tu gori niso imeli šole. Temu se ne moremo čuditi če prevdarimo, da je vsa Poliška fara do l. 1787 spadala deloma v Šmarije, deloma pa v Višnjo Goro. Naš Martinček ni imel torej sreče, da bi bil obiskoval v mladih letih domačo šolo. Te sreče so bili deležni v tistih časih samo otroci po mestih in terjih; ker drugod so bile šole jako redko sejane. Dandanes je seveda v tem obziru drugače, ko nimajo šole samo v vsaki fari, po nekaterih farah imajo celo po dve, tudi po tri šole. To pa po našem mnenju zopet ni v pravo ljudsko korist. Mi menimo namreč, da je prav in lepo, če je pri vsaki fari ali tudi pri ekspositurah šola; odveč se nam zdé pa one šole, katere so ustanovili v zadnjih letih daleč od cerkve, ali vsaj daleč proč od duhovnega pastirja, kakor bi se bali, da

ne bi duhovnik pogosto vanje prihajal. Mi smo namreč s škofom Slomškom blagega spomina prepričani, da „šola, če dobra ni, je boljše, da je ni;“ dobre pa se nam one šole ne zdé, v katere duhoven le redko kdaj pogleda. Tudi terdimo iz lastne skušnje, da kmečkemu otroku ne dela posebnih težav polurna ali recimo tudi celourna hoja v šolo. Kajpak, da taki otroci s hojo v šolo veliko časa zamudé in tu in tam vidijo kakšne nenravnosti. Ali vprašam: koliko časa zamudé pa mnogi otroci z letanjem krog šole in drugod, in kdo bi jim to očital? Nerodnosti pa vidijo lože v domači vasi, kjer vse iztaknejo in preobernejo, kakor pri fari, kjer so kolikor toliko boječi in tuji. Pazljivo oko starišev in varhov in dobrotna roka kakšnega vidnega angelja varha bi pa tudi one neprilike lahko odpravila, ali vsaj jako zmanjšala.

Dasi torej Skubčevi niso imeli doma šole, so vendar skerbeli vsaj nekaterim svojim otrokom za šolski poduk. Ker je bil tudi Martinek bistre glavice, poslali so ga stariši devet let starega v Ljubljano v tedanjo normalno šolo, kjer se je kmalu pokazala njegova nadarjenost. Od dné do dné je lepše napredoval. S pridnostjo v učenju in strahom božjim v življenju se je bil v tujem velikem mestu kmalu prikupil vsem, ki so imeli ž njim opraviti.

(Dalje nasl.)

Velikonočna.

Aléluja! — poje
Veselo serce,
Zveličar vse roje
Je zmagal tené.

Oj sladka novica:
Naš Jezus živi!
Gomile tamnica
Odperta stoji

Glej, v solnčni svitlobi
Iz groba je vstal.
In smerti, hudobi
Kraljestvo končal.

Je sužnjost končana,
Odrešen je svét.
Nebesa, Hosana!
Odperta so spet.

V ljubezni daruje
V bridkosti se muk
Z ustanjem pričuje
Resnični svoj uk.

Prepévaj le slavo,
Človeški mu rod.
Rešenja zastavo
Nam dal je Gospod.

„On vstal je“ izraža
Že angelj ženam.
To priča vsim straža
Bežeča od tam

Iz groba popelje
Vse zveste kedaj.
V nezmérno veselje.
Zveličanski raj.

Radoslav.

Novi Zavetnik frančiškanskega reda.

Prečastitljivi P. general reda manjših bratov sv. Frančiška, Alojzij De Parma, z velikim veseljem naznanuje, da po smerti kardinala Simoneoni-a so zavetnik ter protektor frančiškanskega reda postali sami sv. Oče

Leon XIII.

Blagovolili so s tem posebno počastiti red sv. Frančiška Seraf., kteremu so s posebno ljubeznijo vdani ter sami že veliko lét kot ud v III. redu. Sv. Oče tedaj, pravi redovni general, posihdob nam ne bodo, kakor so vsim vernim

Kristusovim, le samo Oče, Pastir in vesoljni Učenik, sv. Petra pervaka aposteljna naslednik, namestnik Jezusa Kristusa na zemlji, ampak tudi posebni Vladar in Varh in Sovodnik našega bratinstva. — Obširnše pismo generalovo do vsih P. P. provincijalov, predstojnikov, redovnikov in redovnic sv. Frančiška Seraf. je od 9. sušca tekočega leta, in vesoljni redovni prednik pravi, da je prešnji dan bil pri sv. Očetu ter je dobil to za vesoljni red preveselo in silo častilno naznanilo.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Kropa, 14. aprila (iz osebnega pisma.) Suškatova Urša je bila véceraj — jutri v veliki smertni nevarnosti. Ob 3eh zjutraj se je utergala strašno velika skala za Pirčovo hišo, kjer je bil doma rajni gospod Jurij Varel, in je udarila v stanovanje Uršino; vrata je verglo na posteljo, kakor bi jih bil s kljuka snel; na glavo jo je nekaj ranilo, sicer je pa s strahom odšla. Hiša je hudo stergana, sprednja stena na pot, je zletela pod bazar srednjega mlina in več hišnega orodja; na štiri je začel zvoniti pri sv. Lenartu na pomoč; ljudje niso vedeli kam, pri vratih ni mogel nobeden ven, vse je polomljeno in zasuto, lestve so prinesli, pri oknih so otroke ven spravili, in pri podertini, kjer je steno proč sunilo. Dva otroka sta v tisti sobi v postelji ležala, — postelja je poterta, otroka pa zdrava. Sam Bog je prečudno varoval, — veliko ljudi je bilo v hiši; pa vsi so zdravi ostali, samo Urša je nekaj malega, kakor pravijo, ranjena. Hišo so morali véceraj vsi zapustiti. Skala je tako velika, kakor pravijo, da bi v mojo sobo, v kateri stanujem, ne šla. — Od začetka so vsi mislili, da je Uršo skala sterla.

V Inomostu so prišle na versto sledeče: *Theses ex theologia dogmatica in disputatione menstrua* 24. Febr. 1892 propugnandae. (Konec.)

B. De gratia divina.

1. Pelagiani licet interiorem immediatam quandam illustrationem intellectus aliquando faterentur, voluntatis tamen inspirationem interiorem immediatam nunquam admiserunt.

2. Gratia ad omnes actus salutare necessaria est.

3. Genuina sententia semipelagianorum ea erat, ut sine ulla gratia interiori immediate praeveniente pium quoddam salutis desiderium elici ab homine posse dicerent, cui gratia fidei salutisque redderetur.

4. Ad ipsum initium fidei salutaris vel salutis necessitas gratiae extenditur.

5. Patres haeresi pelagiana antiquiores gratiae ad actus salutare quoslibet necessitatem nondum agnovisse immerito affirmantur.

6. Gratiae ad salutariter agendum necessitas non solum moralis vel hypothetica, sed physica et absoluta profitenda est.

7. Proinde actus salutare omnes secundum entitatem suam supernaturales sunt; quo ipso gratia ad eosdem actus necessaria pariter intrinsecus supernaturalis esse intelligitur.

8 Cum homines etiam peccatores omnique supernaturali habitu carentes salutariter quandoque agere possint, ad aliquos saltem actus salutares gratia actualis transiens requiri comperitur.

Defendet: P. Felix Lo Re S. J.

Impugnabunt: D Joannes Lindenberger; Stanislaus Poetsch S. J.; Fr. Gilbertus Krikava O. Praem.

II. Redovna provincija sv. dežele.

Sv. Frančišk je v jutrovih deželah vernim pokoro in nevernikom edinozveličavno vero v Jezusa, Sinu Božjega z vso vnemo oznanoval; svojim redovnikom pa je ne le molitev in premišljevanje, ampak tudi zunanje delovanje, posebno spreobračanje grešnikov in nevernikov naložil; spisal je tudi vodilo za pridigarje; in vodilo za misijonarje med neverniki, potrjeno od apostoljskega sedeža 29. novembra 1223, od Papeža Honorija III. in to je zapustil svojim redovnikom kot drago zapuščino. Sv. Frančišk je poslal sam l. 1219 v Afriko brate: Bernarda, Petra, Adjuta, Akurzija in Otona. Veliko jih je ta zgled posnemalo. Mnogi so se v sveti deželi naselili, so ondi samostane zidali in veliko pripomogli k razširjevanju sv. vere. Papeži so hvalno pripoznali trud oo frančiškanov, in papež Gregorij I. jih je v posebnem pismu priporočil patrijarhomu Jeruzalemskemu, in Antiohenskemu, in jih je pozval, naj kolikor le morejo pospešujejo razširjanje tega reda v jutrovih deželah. V ta namen je isti papež dodelil vsim med Saraceni bivajočim frančiškanom pravico in pooblastilo, da smejo povsod brez ovire oznanovati sv. evangelij, kerščevati spreobrnjene nevernike, odvezovati od cerkvenega izobčenja skesane odpadnike, razkornike in jih zopet sprejemati v naročje katoliške Cerkve, od ktere so se bili poprej ločili po zmoti ali po hudobiji. Papež Inocencij jim je l. 1244 vse pravice poterdil; vsled tega se je število redovnikov tako pomnožilo, da so ustanovili provincijo, ki je imela 2 kustodiji. Ta provincija se je imenovala Sirska Papež Aleksander IV. hvalno omenja ljubezni in trudov, s katerim so redovniki stregli križarskim vojščakom; omenja tudi mučeniške smerti nekterih, in hvale njihovo vstrajno gorečnost z oznanovanjem božje besede in delanjem ss. Zakramentov. L. 1244 pa so priderli Tartari, kateri so veliko kristjanov pomorili v Jeruzalemu; pa tudi drugod niso prizanašali kristjanom. Leta 1291 je prenehala redovna provincija, ko je bilo razrušeno jeruzalemsko kraljestvo. Res, da so bile pod oblastjo jeruzalemskega patrijarha 4 nadškofije in sicer v Cezareji, Nazaretu, na Creku in Tiru, in 9 škofij, namreč, v Lidi, Hebronu, Barintu, Ptolemaju, Sidonu, Panegi, Sebastii, Tihiriji in na Sinaju. Pa država kerščanska je polagoma le razpadla, kajti mesto Damiette v Egiptu je bilo l. 1250 Saracenom prišlo v oblast; 10 let pozneje so se latinskega cesarstva v Carigradu Gerki polastili. Mesta so druga za drugim prišle sovražnikom v roke; država je imela na zadnje le še mesto Ptolomeja, ki je bilo stolno mesto Jeruzalemskega kralja, Tir, Sidon in Bejrut; — sovražniki so vzeli mesto za mestom; kristjanom se je terda godila; le tisti, ki so hitro bežali, so se rešili, 600 kristjanov je bilo nekaj vjetih in v sužnjost prodanih, nekaj pa pomorjenih. Po poročilu zgodovinarja Vietrovskega so bili vsi frančiškani, ki so v Ptolomejah naj lepši samostan imeli, grozo-

vito pomorjeni. Tak je bil konec latinski državi in redovni provinciji frančiškanski v sveti deželi.

(Dalje nast.)

Razgled po svetu.

Linc (Šolsko.) Četertega aprila je bila v gornjeavstrijskem deželnem zboru huda vojska. Konservativni poslanci so po dr. Ebenhoch-u stavili nasvèt, da naj se spremení sostava deželnega šolskega sveta in sicer tako, da naj se pomnožijo zastopniki dežele in katoliške Cerkve pri najvišji deželni šolski vradnji. V deželnem šolskem svetu naj bi bili: deželni predsednik; 3 poslanci iz deželnega odbora (poprej le 2); poročnik za administrativne in gospodarske šolske zadeve; oba deželna nadzornika in dva člana iz učiteljstva, t. j. 1 svetni in 1 katoliški veronaučni učenik (poprej 2 svetna); trije katoliški duhovni (poprej le 2); 1 evangeliški verski služabnik; 1 zastopnik deželnega glavnega mesta; judovski odpade, ker je judov le 13%; pravica, katoliške duhovske zastopnike predlagati gre škofijskemu ordinarijatu.

Ta predlog je bil poslednjič sprejet brez premembe, če tudi vladni zastopnik nasvetu ni bil naklonjen. Solnograška „Kathol. Kirchenzeitung“ pravi, da tukaj se vlada ne more sklicevati na pomanjkanje večine; predlog je sprejet z veliko večino in ako vlada ni katoličanom naravnost nasprotna, mora predlog na prevzvišenem mestu za poterjenje predložiti. Katoliški govorniki so o tej priliki imeli izverstne govore. Prečast. g. škof Frančišk Marija je imel tehten govor o sedanji državni šolski postavi. Slovesno je izrekel, da on kot vikši pastir Linški ceni si za sveto dolžnost, ne molčati pri tem prašanji. Očitno je naznanil, da pri šolskem prašanji on stoji na tistem stališču, kakor vsak njegovih naslednikov, na katerem je stal sv. Oče, ko je izrekel svojo misel o avstrijski šolski postavi; da stoji na tistem stališču, na katerem stojé avstrijski škotje, odkar obstoji ta postava že blizo 25 let; on stoji na tistem stališču, na katerem je stalo katoliško avstrijsko ljudstvo, ktero je v premnogih peticijah z milijoni podpisov razodelo svoje misli o brezverski postavi itd. Škof sprejme sedaj predložene zboljšanja šolske postave, naznanja pa, da mora na omenjenem stališču nepremakljivo ostati, ako noče nehati biti škof katoličan. Vzrok je postava sama, ker se ne dá zlagati s katoliško vestjo. Prečastiti govornik pojasnuje namen ljudske šole, ki je izgoja mladine — vzgojiti jih za čverste državljane domovini — meddružbinstvu in družini, kazati ji pot k večnemu življenju. Šolska postava pozná le namen, otroke n r a v n o - v e r s k o izrejati, višja naloga v tem ni zapopadena in on močno miluje, da v 1. paragrafu šolske postave je obsežena tako zalita misel, da naj bi se vérnost še le iz nrave izpeljevala.

Katoliška Cerkev smé si prilastovati pravico, da nje v ljubezni do šole nihče ne preseže in ne v podučevanji njej izročene mladine; ona smé si pravico prilastovati, da je Evropo otéla divjaštva (barbarstva.) Najbolj neslišano v našem postavodajstvu je obseženo v paragrafu, ki ga je navedel gospod namestnik, da nadzorstvo vsega podučevanja je državi dano. Od kod ima država to poslanje? Cerkev

spoštuje od Boga postavljeno svetno oblast, da bi pa ona bila verhovni sodnik vérstva, summus Pontifex, tega ne more priznati. Ta paragrafima v sebi popolno tajeenje kerščanstva. Tega paragrafa ne more sprejeti noben škof in noben katoličan z mirno vestjo. Prečastiti govornik povdarja čudnost, da bi v deželnem šolskem svétu jud, protestant ali pa kak brezversk nadzornik nadzoroval katoliški poduk in odločeval v verskih in nravnih zadevah. Pripoveduje tudi slučaj, kjer je deželni šolski svétnik hotel bolje vedeti, kaj da je katoliško, kakor pa katoliški škof.

Po še daljšem škofovem govoru so govorili tudi nekteri drugi govorniki prav čversto v katoliškem pomenu, n. pr. starašinski grof Salm. Dr. Edlbacher od nasprotne strani je pri vsih neomahljivih dokazih stavil predlog, da naj se mimo dr. Ebenhochovega predloga preide na dnevni red, pa ni nič opravil; večina je glasovala za predlog Ebenhochov.

I. Bratovske zadeve molitvenega apostoljstva

Nameni za mesec april (mali traven).

a) Glavni namen:

Spoštovanje revežev Jezusa Kristusa

(Spis poterjen in blagoslovljen od sv. Očeta Leona XIII.)
(Konec.)

Veliko je poniževanje reveža, katerega časni blagor je popolnoma v rokah nekerščanskih bogatašev; toda še nesramneje je preziranje svetih človeških pravic, če se tudi, kakor se v neverski državi zares pripeti, neumerjoči duši pravi kruh in živež, vera in bogaboječnost, z brezverskimi postavami krati. Tudi to zadeva v prvi versti reveža. Navadno ima n. pr. bogatin, naj bodo šole in postave že kakoršne koli, vedno pripomočke in pota, da more svojim otrokom preskerbeti taki poduk in tako vzgojo, kakoršno vera in vest od starišev zahteva. Revež tega ne more. Ko je plačal davek do zadnjega vinarja, ki si ga je v potu svojega obraza prislužil, in ko pokoren postavam tudi ni prizanašal svoji kervi, da bi obvaroval in ohranil domovino, pride brezverska svoját in večina, ki se je med tem polastila domovine, in zida z njegovim denarjem mertvaške jame neumerjočim dušam njegovih otrók, brezverske šole, in ga sili to, kar mu je najdražjega Bog zaupal, prepustiti dušemorivnim rokam brezverskih učiteljev, in to celo pod smertno kaznijo. Seveda tu ni misliti na pravo smert, temuč na državljansko smert, katera sledi iz odvisnosti reveža od milosti in nemilosti brezbožne države in njenih zakonov. In revež je tu res od države skoro popolnoma odvisen, bodisi ozir lastne in svojih telesne hrane, bodisi ozir dušne hrane in za življenje potrebne omike, katero si mora zaradi revščine iskati le v državnih vstavih.

Ravno tako je nesramno preziranje in zaničevanje revežev Jezusa Kristusa to, kar se je dogodilo pred sto leti na Francoskem. Vse so jim s silo pobrali, kar so za vredno obhajanje službe božje in za izkazovanje sv. vere v delih ljubezni in pobožnosti skozi stoletja nabrali, tudi cerkveno premoženje in vstanove Jezusa Kristusa. To pa, kar so zaradi oplešanja svojega ropa le nekako v svoje oskerbovanje

vzeli, da bi mogli dajati potrebno cerkvi in njenim služabnikom, še po svoji volji s postavami pritergavajo in kratijo.

Zares v nebo vpijoče zaničevanje in preziranje najsvetejših pravic, neprenašljivo tiranstvo je, kar se tudi sedaj v ravno tej Franciji godi. Jezusa Kristusa izganjajo iz bolnišnic in vstavov, ki jih je edino le kerščanska ljubezen za reveže Jezusa Kristusa vstanovila in vredila.

Brez usmiljenja odvrčajo hčer kerščanske ljubezni, usmiljeno sestio, od bolnikove postelje, da, celo srednika pri večni pravici, duhovna Gospodovega, odvrčajo od smertne postelje. Na vsak način torej neverski prostomavtarji — to lahko razvidimo iz ravnanja njih francoskih bratov — hočejo reveža po trudapolnem življenji in po smerti polni obupnosti poslati v pekel, kjer je večno terpljenje, kjer vlada satan, prvi mojster brezbožtva.

Škoda je očitna. Celo brezverski delavec, ki pred vsimi le čuti, da se zaničujejo njegove človeške pravice, ker mu nakopičevanje premoženja zemeljsko življenje greni, in ker mu privoščijo vsakdanji kruhek le zato, da si v svojo samopridnost izzuljujejo njegovo moč, če ga še ne pusté raje gladú umreti, tudi on čuti vsaj nesramnost zločinske ošabnosti, s katero brezverci, kjer imajo kaj veljave in posesti, najsvetejše pravice reveževega serca z nogami teptajo. To pomnožuje njegovo nezadovoljnost in neti ogenj jeze za dan maščevanja in povračila, katerega že komaj pričakuje. To zvišuje socialno nevarnost, o kateri se toliko govori, katere se vse tolikanj boji, nevarnost namreč kervavega, silovitega prevrata vsega dosedanjega reda.

Ozdraviti to nevarnost, mirno rešiti socialno vprašanje, zlasti pa ozdraviti bolezen, o kateri govorimo, in ki se je kakor rak vjedla v današnjo družbo, bolezen namreč obožavanja denarja, češčenja zlatega teleta, in na drugi strani zaradi odpada od Boga, bolezen poniževanja človeka in zlasti nečloveškega zaničevanja reveža, je le mogoče, kakor pravi sv. Oče Leon XIII. „z zopetnim oživljenjem kerščanskega duha in kerščanske nravnosti.“ „Pred drugim nam bo došlo rešenje od darežljive dejanske ljubezni, one kerščanske ljubezni namreč, ki je kratek obseg evangeljskih zapovedi, ki je vedno pripravljena darovati se za blagor bližnjega in je najkrepkejše zdravilo zoper ošabnost in samopašnost sveta.“

Največjo pozornost pa obrača kerščanska ljubezen na reveža. „Če napraviš gostijo, pokliči reveže, slabotne, hrome in slepe; blagor ti, ker nimajo, s čimur bi ti povernili; kajti povernjeno ti bo pri vstajenji pravičnih,“ pravi Gospod. Tako mišljenje in tako delovanje pa nikdar ne izvira iz nature, temuč iz čeznaturne vere in milosti. Zato je ta mesec naša naloga kot za milost moliti za-se in za vse za dar spoštovanja in dejanskega čislanja revežev Jezusa Kristusa. Reveži Jezusa Kristusa so v posebni skerbi njegovega presv. serca, in k njim ne spadajo samo oni, ki vanj verujejo, ampak tudi oni najrevnejši, ki ga ne poznajo, ali oni, ki so se, potem ko so ga bili spoznali, od njega izgubili in ga sedaj celo sovražijo in zasledujejo.

Glavni namen za mesec maj (veliki traven):

Likanje mladine s prejemanjem ss. zakramentov.

b) Posebni nameni:

17. **Velika noč.** Zmaga sv. Cerkve Kristusove. Zvikšanje blaženega upanja na naše lastno vstajenje. Hiša Habsburška.

18. **Velikonočni ponedeljek.** Gorečnost in vstrajnost v službi božji. Dijaki na velikonočnih počitnicah. Zidanje in prenavljanje cerkvi.

19. **Velikonočni torek.** Povrnitev izgubljenih in zapeljanih delavcev. Šolsko vprašanje. Dedninske zadeve. Povrnitev ptujega blaga.

20. **S. Sulpicij.** Bridkosti kineskih misijonov. Silne težnje cerkve v Hamburgu. Redovniška naselbina. Blazni.

21. **S. Anzelm.** Odvrnitev nevednih od svetišča duhovskega stanja. Važno znanstveno podjetje. Obvarovanje pred potresi.

22. **S. Leonida.** Katoliško gibanje na severnem Češkem. Oproščanje od duha nečistosti. Odstranitev kuge slabih časopisov.

23. **S. Jurij.** Povzdiga verskega duha med vojaki. Katoliške dijaške zaveze. Uničenje prostomavtarstva.

24. **Bela nedelja. S. Fidel Sigm.** Kapucinski red. Prvo sv. obhajilo. Zadeve Jezusovega presv. Serca v Švici.

(Konec nast.)

II. Bratovske zadeve N. lj. Gospé presv. Jezusov. Serca.

V molitev priporočeni:

Na milostljive priprošnje N. lj. G. presv. Jezusovega Serca, sv. Jožeta, sv. Nikolaja, ss. Hermagora in Fortunata, naših angeljev varhov in vsih naših patronov, Bog dobrotno odverni od naše dežele poboje, umore in samomore, odpad, in brezverstvo, prešestvanje in vse nečistosti, sovraštva, preklinjevanja in vse pošastne pregrehe in velike nesreče. — Mati priporoča razuzdanega sina za spreobrnjenje, za vredno opravljanje velikonočne dolžnosti.

Zahvala.

Po objavi zahvaljujem se danes očitno Mariji precisti Devici in sv. Peregrinu, ker sem v dolgi, mučni bolezni se obemnila s ponižno prošnjo do Gospodove Matere, in do svetega Peregrina, naj pri usmiljenem Jezusu sprosita meni potrebno pomoč — in sem bila po opravljeni devetdnevniči čudežno uslišana; obljubila sem tačas, to očitno naznaniti, kar danes zdrava in hvaležna storim, in želim, da bode vse Bogu in Svetnikom v čast, meni in tudi drugim pa v pomoč in poterjenje zaupanja. U. B.

Listek za raznoterosti.

Prjedor, 10. aprila 1892. Na vse kriplje delamo „božjo tlako“ za preubožno cerkev sv. Jožeta, da se bodo obavljale opravila velikega tedna, kakoršnih do sedaj v tem mestu še nikoli ni bilo. Za silo bomo napravili „nekaki božji grob“ v ta namen. Jako sem se razveselil videvši v „Zgod. Danici“ zopet darov za ubogo cerkev sv. Jožeta, osobito za toliko potrebne svečnike. Za dobrotnike se tu mnogo moli. ... Še neko pogodbo bomo storili s sv. Jožefom zbog katoliškega shoda v Sloveniji; poročil bom pozneje. Danes se je obred blagoslovljenja oljke in zelenih vej pobožno opravil. Oh kako milo je bilo, ker so vsi verni katoliki z zelenimi vejami v roki šli v procesiji za svečnikom! Jaz sem moral opravljati posel dijakona, čitati „pasijon“ G. n. J. Kr. med sv. mašo. Tudi mnogo serbov razkolnih je došlo k naši službi Božji in čudili so se sv. obredom cvetne nedelje, ki so se prvi pot tu veršili. Istina, kolikor

bolj cerkev okinčamo in se bolj popolno opravlja cerkveni rimo-katoliški obred in služba Božja, toliko bolj so katoliki poiskreni in pobožni, razkolne cerkve kristjani pa so bolj rimo-katol. Cerkvi naklonjeni in prijazni. Tukaj so že minula vsa prejšnja zabavljanja „starovercev“ proti katoličanom in pričelo se je zanimanje in spoštovanje.

Prečast. g. opat Bonaventura v Marija-Zvezdi so nam pisali 25. sušca, da so hučo bolni in so se tudi sv. Jožefu v molitev priporočili in obljubili opeke za novo cerkev sv. Jožeta. Zvedeli smo, da se jim zdravje povrača, hvala Bogu!

Za pirhe. 1. **Dejanje sv. Detinstva** v poduk malim in odrasčenim. Ta prav lepa in podučna knjižica, XII. zvezek, je ravnokar prišla na svitlo in deležniki jo dobivajo brezplačno pri preč. g. kanoniku Andr. Zamejcu, ali pa pri vredniku „Zgodnje Danice.“ Delce obsega: Misijonska naznanila in potem prav lepe nauke in zglede za bogoljubno življenje.

2. **Šestnajstletno sporočilo Vincencijeve družbe v Ljubljani za l. 1891** — za obe konferenciji — je donatiznjeno.

3. **Pomladni glasi**, posvečeni slovenski mladini II, vredil Ant. Medved. V Ljubljani 1892. Na 100 straneh obsega knjižica prav prijazne in podučne pesmice in povesti ter razne spise, s katerimi bode mladini močno vstreženo, pa tudi odrasčeni jih bodo zadovoljno in s koristjo čitali. Začenja se delce s poezijo: „Mladini“ in z življenjem „Kristofa Kolumba,“ dokončuje pa z igrokazom: „Kdor ne uboga tepe ga nadloga.“ Gorko bode priporočeno delo pridnih rok in bistre glave.

„Pot v nebasa ali življenje udov tretjega reda sv. Frančiška Seraf., ki med svetom živijo.“ Spisal o. Nikolaj Meznarič, frančiškan. Ta posebno od udov III. reda dolgo zaželena in jako priljubljena knjiga je izšla ravnokar že v četrtem popravljenem natisu in se bo malo dni po Veliki noči dobila že vezana v usnji za 90 kr., z zlato obvezo pa za 1 gld. 20 kr. Knjiga ima 554 strani in je razdeljena v tri dele in sicer obsega I. del „Življenje sv. Frančiška;“ II. del „Vodilo udov III. reda;“ III. del pa predstavlja vsakdanje, mašne in druge različne molitve. Posebno je priporočljiva za ude III. reda. Sicer pa ime pisatelja kakor tudi že četrti natis to dobro knjigo najbolje priporočata. Založila jo je Katoliška Bukvarna v Ljubljani, kjer se tudi prodaja.

Dobrotni darovi.

Za dijaško mizo: Milgsp. proš. dr. A. Jarc 3 gld. — V. č. g. župnik J. Jarc 2 gld. — Prečast. g. dekan M. Kožuh 10 gld. — Nekdo 5 gld. — Preč. g. prof. Jož. Dolencec 5 gld. — „P. J. J.“ iz Celja 10 gld. — Č. g. adm. Fr. Kepec „Pridnim dijakom“ 2 gld. 10 kr.

Za sv. Detinstvo: Iz Cerkelj po preč. g. župniku Ant. Golobcu 10 gld. 13 kr. — Č. g. adm. Fr. Kepec 2 gld.

Za sv. Ožeta: Nekdo 5 gld.

Za afrikanski misijon. Č. g. adm. Fr. Kepec darov 3 gld. 50 kr.

Za varhe Božjega groba: Nekdo 5 gld. — „P. J. J.“ iz Celja 50 gld. — Neke dobrotnice 3 gld. — Č. g. župnik Jan. Keršič zbirko 7 gld. 20 kr.

Za cerkev sv. Jožeta v Prjedoru: Zvonček sv. Jožeta D. J. Živkov 5 gld. („Veselo pisanko“ i Vam!).

Za stradaljoče redovnice na Laškem: Neimen. 1. gld. in skatljivo obrobjenih mark za misijon.

(Drugi dar prih.)